

Aleksandra Gugała

ORCID: 0009-0000-2037-7567

ag86667@stud.uws.edu.pl

Uniwersytet w Siedlcach

Koło Naukowe Archiwistów i Historyków

**Konferencja „Siedlecki Ruch Solidarnościowy.
Refleksje po 45 latach. Idee, szanse, efekty, mitologie”,
Siedlce 5 grudnia 2025 r.**

DOI: 10.34739/doc.2025.22.25

5 grudnia 2025 r. w gmachu Biblioteki Głównej Uniwersytetu w Siedlcach odbyła się konferencja poświęcona działalności opozycyjnej w latach 80. Tematem przewodnim był *Siedlecki Ruch Solidarnościowy. Refleksje po 45 latach. Idee, szanse, efekty, mitologie*. Przyczynkiem do spotkania były 45. rocznica powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, który lokalnie powołano jako MKZ NSZZ „Solidarność” Ziemia Podlaska, a następnie NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Oddział Siedlce, oraz rocznice strajków przeprowadzonych przez NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” i Niezależne Zrzeszenie Studentów w listopadzie i grudniu 1981 r. Wydarzenie było współorganizowane przez Wydział Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Siedlcach, Bibliotekę Główną UwS i Siedlecką Fundację Pamięci.

Spotkanie zainaugurowali dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych dr hab. Dariusz Magier, prof. UwS, dyrektor Biblioteki Głównej UwS Magdalena Chromińska oraz prezes Siedleckiej Fundacji Pamięci i uczestniczka podziemia solidarnościowego – Agnieszka Andrzejewska. Podczas powitania dziekan Magier podkreślił potrzebę pielęgnacji pamięci o minionych wydarzeniach, ale także konieczność ciągłego aktualizowania wiedzy historycznej. Następnie Agnieszka Andrzejewska zwróciła się do gości, wśród których znalazła się liczna grupa uczestników tamtych wydarzeń, wyrażając swoje wzruszenie i wdzięczność za okazję do ponownego spotkania z przyjaciółmi i dziękując im za ówczesną aktywność. Jako prezes fundacji podkre-

śliła dążenie do zachowania śladów działalności lokalnego podziemia solidarnościowego dla młodszych pokoleń.

Po otwarciu rozpoczęła się pierwsza część konferencji, w której zgromadzeni mieli okazję wysłuchać referatów poświęconych wybranym zagadnieniom z historii lokalnej opozycji antykomunistycznej. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Eugeniusz Wilkowski, przedstawiając *Znaczenie solidarnościowej publicystyki w budowaniu wewnętrznej podmiotowości narodu na przykładzie pisma „Metrum” wydawanego w Siedlcach w latach 1983-1989*. Kolejnym prelegentem był dr hab. Dariusz Magier, który omówił *Siedleckie kalendarium wydarzeń 1980-1981 oczami władzy*. Z ostatnim referatem pt. *Zbiór materiałów opozycji politycznej 1980-1989 w Bibliotece Głównej UwS* wystąpiła studentka Instytutu Historii Aleksandra Gugala.

Po krótkiej przerwie rozpoczął się panel dyskusyjny, moderowany przez Dariusza Kuziaka, w którym wzięli udział uczestnicy siedleckiego środowiska solidarnościowego – Cezary Kaźmierczak, Przemysław Maksymiuk, Krzysztof Goławski, Roman Głowacki, Marek Biały i Marek Boruc. Podczas rozmowy podzielili się swoimi wspomnieniami i wymienili refleksje związane z ich uczestnictwem i rolą w przełomowych wydarzeniach lat 80.

Po zakończonej dyskusji dyrektor Biblioteki Głównej, Magdalena Chromińska, zaprosiła zebranych na towarzyszącą konferencji wystawę okolicznościową, na której zaprezentowane zostały oryginalne zbiory materiałów drugiego obiegu z lat 80. – podziemne wydawnictwa, prasa, fotografie, druki ulotne i eksponaty, obecnie znajdujące się w zbiorach bibliotecznych uniwersytetu. W trakcie wernisażu działacze siedleckiej solidarnościowej opozycji zapozowali do wspólnej fotografii i wpisali się do księgi pamiątkowej. Wystawa zakończyła część oficjalną, po której zebrani kontynuowali dyskusje w kaularach. Po dłuższej przerwie rozpoczął się ostatni etap wydarzenia. Na warsztatach pt. „Powielacze wolności”, które poprowadził krakowski działacz opozycji Leszek Jaranowski, młodzież ze szkół ponadpodstawowych miała okazję poznać kulisy podziemnego drukarstwa i obejrzeć proces druku na powielaczu. Uczestnicy podkreślali rangę i znaczenie konferencji, nie tylko poprzez przypomnienie kluczowych dla historii Polski wydarzeń, ale przede wszystkim przez możliwość spotkania z uczestnikami opisywanych działań, jak też różnorodność form jej prowadzenia wraz z imprezami towarzyszącymi.